

București – Paris via Jilava

Veronica BÂTCĂ

Este vorba de o călătorie. Nu una de placere, ci una forțată. De la București la Paris, cu o sinistră escală la Jilava. Călătorie care a început într-un sat din Nordul Basarabiei românești și anume din Cubolta. Loc binecuvântat de Dumnezeu fiindcă acolo au văzut lumina soarelui oameni, care au avut un cuvânt însemnat de spus și o faptă eminentă de îndeplinit în istoria ținutului, dar și a României în general. Aici s-au născut frații Halippa, Pantelimon și Ioan, aici și-au avut domeniile boierii Leonard. Tot de aici vine și publicistul Alexandru Vicol (Viforeanu), aici a venit pe lume și Sergiu Grossu. Despre el și drumeția sa dureroasă și jertfelnică vreau să relatez. Motivul? Spre a nu ne uita pe noi înșine și spre a ne cunoaște și cinsti umanele valori.

La Bălți, unde se va muta familia și unde va învăța la Liceul „Ion Creangă”, iarăși va avea parte de compania unor spirite alese, el fiind unul dintre acestea, adunate în aceeași clasă: Eugen Coșeriu (o vreme fiindu-i chiar coleg de bancă), Valeriu Gafencu, vecin cu casele pe aceeași strada din Bălți. Cu acesta, vai! dat i-a fost să se învecineze și cu temnițele... Lucrul Providenței și aici.

Poate nu lua lungul drumurilor, poate își vedea de rosturi acasă, dacă nu se zvârcolea duhul tulburărilor prin preajma! Virtualitățile benefice au avut de suferit mult din aceasta cauză, dar și din frământul, cu distorsionări de moment, propriului suflet, pe care încerca să și-l limpezească în poeziile izvodite: „Tu m-ai făcut din țărână/ și-n adânc mi-ai turnat veșnicia,/ dar în mine-o făptură păgână/ zi și noapte își cere simbria”. Dibuirea echilibrului îl duce la sursa sigură: „Nu sunt, Doamne, decât o suflare,/ decât carne cu viermi și păcate - / și Te caut în dor și-n oftare/ să-mi dai forma trăirii curate”. (1)

Contorsionările și distorsiunile acestui destin dramatic au fost să fie inerente, date fiind prin naștere, rectitudinea în morală și credință, devotamentul și istețimea minții.

În comunicarea lui Sergiu Grossu cu societatea distorsiunile au început chiar de atunci, din minoratul liceal. Aceste motive l-au determinat să părăsească instituția de învățământ: din nedreptatea promovată de către profesori (Mihail Horn nu i-a permis să plece în excursia organizată de Tinerimea Română pentru elevii premiați, iar pentru hotărârea de a merge, totuși, pe bani proprii, a fost lăsat corigent apoi repetent la geografie, așa încât liceul l-a absolvit la Bârlad, studiile urmandu-și-le în particular și la Soroca o vreme).

Turatiile torsionărilor devin de aici încolo o permanență în viața lui Sergiu Grossu, fapt care i-au marcat îndârjitele-i activități misionare.

În 1941 este nevoit să se refugieze, ca mulți alți români din extremitatea estică a țării, din cauza cedării acestui pamânt imperiului sovietic. Într-o cămăruță, mică de

numai 12 m pătrați, fără lumină electrică, populată de el, fratele său și mama lor, și-a pregătit și și-a luat licența cu „*Magna cum laude*” în Filosofie și Filologie modernă la Universitatea din București. Cunoștințele în filosofie, filologie și, mai târziu în teologie, dobândite în condiții sociale și materiale precare, precum și diplomele care certifică acest lucru, le utilizează doar în măsura în care îl ajută să-l iubească, să-L slujească și să-L propovăduiască pe Iisus Hristos și învățătura Sa.

Crescut într-o convingere religioasă și în dragoste pentru Isus Hristos, a văzut în acestea repere infailibile pentru viața omului și destinele națiunii române. Pentru a le cunoaște în profunzime și a le promova se înscrie la Institutul Teologic din București, unde reușește să facă doar doi ani: venise 23 august 1944. Când avrut, peste ceva vreme, să-și susțină licența, conducerea, deja coalizată noii puteri, a instituției. nu i-a permis legitima recunoaștere a studiilor.

Până atunci, însă își pusese tinerețea și energia să lucreze pentru idealul românesc. Il chemase Pan Halippa și el răspunsese cu o decisivă iuțea pentru a se angaja ca redactor la publicațiile noi organizate de către Ministerul Propagandei *Basarabia* și *Transnistria*, activitate pentru care „a trebuit să răspund înaintea judecătorilor comuniști care, până la urmă, au aflat de activitatea mea publicistică, vădit anticomunistă, și m-au condamnat, în luna iunie 1959, la ani grei de pușcărie”, după cum se confesează chiar domnia sa (2). S-a lăsat cu prigoană, însă a fost una luminată de înduhovnicită și statornică credință întru ocrotirea comorii interioare. „Sufletul... sa ne ocrotim sufletul de orice lăaturalnică apa...”, scria tânărul redactor la *Basarabia*, dar și urma, cu strictetea unui monah, preceptul, fie în studenție, fie în serviciul militar care au urmat.

Răsucirile, până la strangularea spiritului și a ființei, în viața socială a României, l-au obligat pe tânărul Sergiu, cu toată excelența diplomei pe care o deținea, din motive de rectitudine morală, să decline hotărât colaborarea cu atele autorități comuniste, încât se sustrage activității profesionale, cât și scrisului publicat. Combustia interioară și flacăra viu arzândă a credinței nu l-au lăsat nici în indiferență, nici în iresponsabilă pasivitate. Astfel, în 1948, din rațiuni că „era singura posibilitate de opoziție pașnică la opera de păgânizare a societății românești prin comunism, de rezistență creștină, prin propovăduirea Evangheliei lui Hristos” (3), se alătură mișcării misionare din cadrul Bisericii Ortodoxe Române „Oastea Domnului”, înființată de Iosif Trifa în 1923 la Sibiu, ca voluntariat misionar evanghelic în România., unde, spune dânsul, „am învățat să lupt pentru o cultură creștină, în vederea formării unei conștiințe creștine” (4). Demnitatea ferma și curățenia sufletului întru credință trebuiau pastrate și multiplicare, într-o vreme când chiar cei chemați să vegheze la asta s-au răsucit către obraznică necurățenie, ținând cont de „atitudinea pasivă și indiferentă a Bisericii Ortodoxe” (5), de „rolul degradant pe care și l-a asumat, din pacate, ierarhia B.O.R. în toată perioada sângeroasă a dictaturii proletariatului și a luptei de clasă, fie sub tirania lui Gh. Gheorghiu Dej, fie sub absolutismul diabolic al cuplului Ceaușescu. O ierarhie bisericească, deci, care s-a arătat gata să accepte legislația anticreștină, fără să fi manifestat nici cea mai infimă compasiune față de semenii ei, căzuți între „tâlharii” terorii ateiste” (6). A fost, cred, cea mai diabolică și mai de neînțeles abdicare spirituală, care, inevitabil, a dus la o dirijată apostazie aproape la scară națională. Refuzând a fi de-o pânură cu prelații, oamenii își organizau singuri salvarea

creдинței și sprijinul moral. „Așa că adunarea protestantă a creștinilor evrei din streda Olteni – în fruntea căreia se afla Richard Wurnbrand – devenise, pur și simplu, un fel de centru al Oastei Domnului din București și nu puțini ostași își permiteau să ia Cina Domnului acolo, uitând să mai calce pragul bisericilor ortodoxe”(7). În agonia sanguinară, care se declanșase, ei erau cei care își mai aveau capul pe umeri și sufletul neclintit. Aceștia alcătuiau „creștinii catacombelor”...

Cu cât se înstăpânea mai mult bolșevismul în primumita noastră republică, cu atât mai stringentă devenea necesitatea unei mișcări de rezistență, nu atât la vedere, cât în minte și spirit. Astfel, logica trăirilor religioase și conștiința mereu stăpânită de ideia christica îl aduc pe râvnitorul întru Hristos Sergiu Grossu să facă parte din comitetul de conducere al acestei mișcări spirituale ortodoxe. În ea vedea așezarea de mai departe a seminției și salvarea sa, pentru că „punctul culminant al dinamismului creștin îl constituie jertfa de sine, dăruirea totală, consacrarea propriei vieți în slujba neamului prin slujirea lui Dumnezeu prin Iisus Hristos” și pentru că „grija de om, respectiv grija de sufletul românesc, batjocorit de-a lungul anilor, de propagandă comunistă și terfelit prin legi și hotărâri inumane, această grijă neîntreruptă, apăsătoare, irezistibilă, ar trebui să stea la temelie slujirii creștine” (8), ceea ce rezona perfect cu melodia lăuntrului tânărului de la Cubolta. Consecințele acestei temerități asumate au fost în logică comunistă: arestarea și condamnarea la 12 ani temniță grea. Clausturarea însă, deși una forțată, i-a întărit credința, pe care a înșămîntat-o și în alte inimi, aflate în suferința pârnaelor. Ca el, am avut atâtea intelectuali de înaltă pregătire, credincioși practicanți, spirite elevate, care tocmai pentru acest motiv au și fost impuși la inactivitate: Vasile Voiculescu, Nichifor Crainic, Radu Gyr, Alexandru Mironescu, Petre Pandrea, coleg de celulă la Jilava, Vasile Pârvan, Sandu Tudor, alias părintele Daniel de la Rarău, Valeriu Gafencu, ajuns sfânt al închisorilor și încă mulți alții. Pentru credință, pentru nevânzare de suflet și Hristos, pentru temeinicia judecării și a nesupunerii la ordine antiumane și anticristice au fost declarați „dușmani ai poporului” și privați de libertate.

Aici, în GULAG-ul românesc, Sergiu Grossu suportă diabolicul supliciu dar și miracolul divin al amnestierii sale. În năvala nebuniei anticristice și antiumane autorii terorii aplicau cu o sadică minuție meșteșugul schigiuitor asupra semenilor. La Jilava, scrie Sergiu Grossu., „ma găseam într-o celulă subterană ... Spațiul era atât de redus în „beciul” nostru, ca a trebuit să se pună un așa-zis pat metalic peste tinetă. Atmosfera era cea a unui mormânt”. Aici, contrar aparențelor, ca o nevazută lumină pătrundea pacea și înțelepciunea în ființă, „caci în pofida mizeriei materiale, când nu mai poți, intervine Dumnezeu ca să te apere”, motivând și subtilitățile intelcției. În acest perimetru sufocant și restrâns de zidurile închisorii și de cruzimea terorii, a conceput Sergiu Grosu poemele sale orale, „de apocaliptică viziune”, scrise și adunate mai târziu, abia după ieșirea din temniță, într-o carte sub genericul *Univers simfonic*, despre care are să mărturisească după trecerea vremii: „nu mi-am plâns suferința închisorii, n-am cântat lacătele, bățiile, închisoarea, ci dorul de libertate, necesitatea credinței, frumusețea trăirii cu Mântuitorul Iisus Hristos...” (9). În claustrare, știind că „suferința este o virtute inerentă procesului de desăvârșire umană”, și-a putut verifica potențialul său interior, „mi-am putut verifica plinătatea credinței, sănătoșenia ei” (10), care l-a scos la libertate cu jubilația viguorii statornicite. Rasucirea lucrurilor firești într-o direcție absurdă, face „să porti

lanțuri la picioare și, totuși, să te simți mai liber decât călăii tăi, înlănțuiți de ideologia lor criminală” (11).

Dupa amnistiere, emigreaza la Paris împreună cu soția. Cu toată încredere și daruire, făcând din asta scopul vieții și creației sale, continuă lupta întru apărarea credincioșilor, persecutați de către regimurile atee, rămase după cortina de fier și cea de bambus. Pentru asta, face demersuri peste tot, unde a fost posibil, ca să atragă atenția lumii libere asupra supliciului moral și fizic, aplicat credincioșilor. Sinistrul exercițiu adesea se transforma într-un scop în sine. Prin conferințe, organizate în diverse orașe ale Franței, emisiuni la posturile de radio „*Europa Libera*”, „*BBC*”, „*Lissabona*”, întreprinzând și diverse manifestații pentru a „arata cu degetul” sinistrul adevăr al lezumanității. Dezamăgirea și-a făcut însă repede descurajanta-i apariție, întristând inima zelosului luptător pentru credință și credincioși: „și mai dureroasă este însă *atitudinea apatică* a unui număr mare de creștini, de ecleziaști și pastori din lumea liberă față de suferința de nedescris a fraților lor aflați în suferință, neliniștitoarea infiltrare a spiritului marxist în rândurile celor ce ar trebui să aprobe adevărul lui Hristos, rătăcirea de neiertat a unei ierarhii, derutate, minate de progresism politic și de involuție spirituală, absența de pe câmpurile de bătaie ale lui Dumnezeu și gata oricând să cedeze și să facă compromisuri” (12). Cutezanța și responsabilitatea îl îndeamnă la perseverență, iar credința îi dă aripi de foc. Căci „scopul prezenței noastre la Paris nu era deloc unul turistic” sau „ca să trăim mai bine decât în România”, ci „sentimentul de răspundere față de frații noștri din România ne-a îndemnat să acționăm și să facem posibilă apărarea tuturor celor care trăiesc crucificați în țările totalitarismului ateu” (13). Fervoarea înduhovnicită l-a dus la ușile redacțiilor celor mai prestigioase ziare și reviste pariziene, a celor mai înalte foruri ecleziașice (Consiliul Ecumenic al Bisericilor de la Geneva) și laice (Congresul SUA, Președinția Franței), însă la câte porți a bătut le-a găsit ori închise, ori doar întredeschise, fără vreo reacție, cel puțin, de receptere compătimitoare a tragediei credincioșilor de după „cortina rușinii”. „Spre stupoarea noastră – scrie soția Nicole Valery – cele mai multe uși ... rămăseseră închise”, „am găsit infiltrația comunistă atât de mare în Franța, încât la un moment dat am început să credem, că orice încercare de lamurire este sortită eșecului” (14). Vulcanicul imbold al Legii celei drepte și al „responsabilității evanghelice” îi ajută pe soții Crossu să întemeieze în 1971 o revista supraconfesională „*Catacombes*”, în care timp de 21 de ani i-a ajutat Bisericii Tăcerii să vorbească, scriind despre calvarul torturaților credincioși, ținuți între zidurile închisorilor și a unei ideologii anticristice. Munca grea „aproape neînțeleasă de capii Bisericilor din Franța și de oamenii politici aflați la putere”, cei doi și-au asumat-o ca pe o obligație morală de a face lumea liberă să audă, să înțeleagă și să se sensibilizeze în fața martirajului „celor claustrați într-un univers de tenebre”, care se producea în paralel cu viața lor tihnită și supraabundentă și despre care nu aveau știință. Mărturii din România, Rusia, Lituania, Ucraina, China, Cuba erau lunar strigate mut, prin litera ziarului, către urechile apusenilor, astfel faptuind în Europa ceea ce a făcut Soljenișin în America.

Europa însă a preferat să țină ușile închise și urechile astupate decât să *cunoasca*, spre a nu fi obligată să ia atitudine. Iar dacă, prin diverse împrejurări, pătrundea totuși informația, ea rămânea fără ecou, fără răspuns...

„De ce să nu recunoaștem – se întreabă retoric Sergiu Grossu – că suntem vinovați pentru tăcerea, retragerile, renunțările noastre lașe și detestabile, când avem în jurul nostru un atât de mare număr de martori ai Bisericii Tăcerii, despre care revista *Catacombes* ... n-a încetat să vorbească... Și de ce să nu cerem iertare tuturor celor, care în spatele grațiilor și în lagărele de exterminare au murit ..., în timp ce noi ne afundăm – iremediabil – în mlaștina rușinoasă a putreziciunii noastre morale?” (15). Raspunsul încă nu se întrevede...

Acest talim occidental, dar și național în fața tezismelor pasagere, a confortului și beneficiului de moment își va cere negreșit la un moment dat simbria...

După 1989, Sergiu Grossu începe a face cale întoarsă: de la Paris la București spre a se avânta cu obisnuita-i fervoare tinerească a nebunului după Hristos, editând o noua revistă trimestrială *Areopagul luminii*, subvenționând asociații și centre culturale creștine la București (*Fundația Foștilor Deținuți Politici „Nicoleta-Valeria Grossu”*, editura *Duh și Adevăr*, precum și asociația *Centrul de cultură creștină Nicoleta-Valeria Grossu*) și Chișinău (*Centrul internațional de cultură pentru copii și tineret „Sergiu Grossu”*, *Centrul Cultural „Memoria Neamului”*) și tipărindu-și întreaga sa trudă la cuvântul înduhovnicit în poezie, publicistică și memorialistică, arată greșalele ierarhiei B.O.R., vorbește la radio și televiziune, organizează conferințe... Astea toate se produc și rămân stingher la o parte, fără continuitate, fără o aplicare reală, cum și-a dorit o viață întregă eminentul cuboltean. S-ar părea că supără. Alte interese, la fel de descreștinătorii ca și comunismul, pulverizează, dezolant, și astăzi sufletul neliniștit al României. Alte partituri zvâcnesc, însă tot întoarse de la fața Domnului. Vremuri la fel de tulburi precum cele pe care le lăsase, când pornea în bejenie. Contradictoriul persistă. Goliciunea se acoperă cu un luxos pospai de imitație occidentală. Revenit la locul pornirii, cu un palpît de speranță, dar și cu o tănuțită stângere de inimă, căci trebuie să constate, că învierea de suprafață ascunde sub străvezia sa spoială o învechită gândire și înverșunare partinică și o tot mai agresivă păgânizare, acceptată cu o demențială lejeritate, bântuți fiind localnicii de acel distrugător demon al nestatorniciei. Lipsește în aceasta devălmășie de valori măsurariul de aur, pivotul luminii: Decalogul și învățătura cristică.

O independență de spirit, învățată de la Iisus Hristos, l-a făcut pe Sergiu Grossu să-și mențină propria linie, fără a se lăsa influențat sau ademenit de incerte coaliții, iscate chiar și în sânul mișcării creștine. A respectat și promovat viața și fapta mântuitorului. Prin asta s-a afirmat unic în cultura spirituală laică românească. La asta îndeamnă națiunea întru primenirea sa și a țării.

Peter Jacobi, autorul Monumentului Holocaustului în România, proiect de care este responsabil Ministerul Culturii și Cultelor, un român născut la Ploești și emigrat în Germania, și-a mărturisit motivarea implicării sale în aceasta acțiune astfel: „În mod automat ne gândim la timpul vieții care trece – la viața cu un sfârșit prematur a evreilor încarcerați în timpul Holocaustului”. Perfect adevărat și justificată sensibilizare auctorială. Subscriu la oricare umană acțiune contra terorii. Întrebarea mea este de ce același Minister al Culturii și Cultelor nu se îngrijește de un mare memorial al durerii amintind mereu pământenilor de genocidul românilor din Basarabia și Bucovina, precum și al celor din țara? Acesta să fie postat în inima Bucureștiului, spre a ține a noastră memorie mereu trează. Cele, care există răzlețite

prin țară, sunt ca și cum intenționat uitate sau ocltate. Nu trece o săptămâna ca în mass media românească să nu se vorbească de Holocaust. De victimele propriului popor parca nici nu se vrea să se audă, să se știe, să se țină minte...

Nu știu cum se face că repetăm mereu spusele lui Andre Malraux despre imanența religiozității secolului XXI, și nu ne spunem noua și lumii cele gândite și pronunțate de către consăngenii noștri. Admirăm până la adulație munca săvârșită de către Alexandru Soljenitîn, fără să observăm măcar pe cel din neamul nostru, care a făcut la fel. Nu știu de ce nu învățăm, dacă nu le avem implantate în gene, respectarea de sine, memorarea trecutului, promovarea propriilor valori...

E la mijloc snobismul? Indiferența? Ura? Contorsionarea genelor noastre?

Notă: Toate trimerile sunt făcute exclusiv în cărțile lui Sergiu Grossu

Bibliografie

- Grossu 1994: Sergiu Grossu: *Inscripții pe un vas de lut*, București, Editura Roza vânturilor, p. 31
Grossu 2000: Sergiu Grossu: *Îmi bate inima la Bug*, Chișinău, Editura Museum, p. 10
Grossu 2007: Sergiu Grossu: *M-am luptat lupta cea bună*, București, Editura Vreamea, p. 69
Grossu 2007: Sergiu Grossu: *M-am luptat lupta cea bună*, București, Editura Vreamea, p. 70
Grossu 2002: Sergiu Grossu: *Cercetați și vegheați*. Mic vocabular al Oastei Domnului, Simeria, Editura Traian Dorz, p. 6
Grossu 2006: Sergiu Grossu: *Calvarul României creștine*, ediția a II-a, București Ed. Vreamea, p. 5-6
Grossu 2002: Sergiu Grossu: *Cercetați și vegheați*. Mic vocabular al Oastei Domnului, Simeria, Editura Traian Dorz, p. 8
Grossu 2006: Sergiu Grossu: *Un vânt de primăvară religioasă*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, p. 22, 23
Grossu 2007: Sergiu Grossu: *M-am luptat lupta cea bună*, București, Editura Vreamea, p. 146
Grossu 2007: Sergiu Grossu: *M-am luptat lupta cea bună*, București, Editura Vreamea, p. 149
Grossu 2007: Sergiu Grossu: *M-am luptat lupta cea bună*, București, Editura Vreamea, p. 150
Grossu 2005: Sergiu Grossu: *În slujba Bisericii Tăcerii*, București, Editura Duh și Adevăr, p. 11
Grossu 2007: Sergiu Grossu: *M-am luptat lupta cea bună*, București, Editura Vreamea, p. 186, 187
Grossu 2007: Sergiu Grossu: *M-am luptat lupta cea bună*, București, Editura Vreamea, p. 182
Grossu 2007: Sergiu Grossu: *Biserica în fața puterii comuniste*, București, Editura Duh și Adevăr, p. 6-7

București – Paris via Jilava

Sergiu Grossu, philologue, philosophe, theologue et homme de culture roumain, un reconnu militant pour l'idée christocentrique de la vie et de la culture, pour l'idée que l'homme redeviene chrétien pour se sauver, pour sauver la nation et le monde entier par l'amour et par servir le Dieu. Après l'élaboration de la prison, il a émigré à Paris. Là, avec son épouse Nicole-Valéry Bruteanu, il a crié au monde entier, dans la revue Catacombes, publiée 21 années, les calvaires supportés des croyants derrière le Mur de Fer et de bambou.

Revenu après 1989, il a continué à amener le peuple à Dieu sans oublier ce qui s'est passé, en publiant des livres et des revues avec l'argent provenant des subventions de l'associations et centres culturels en Roumanie et en République de Moldova.

Chișinău, Republica Moldova